

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

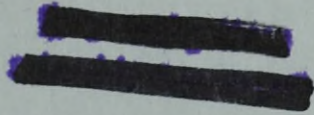

0161

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

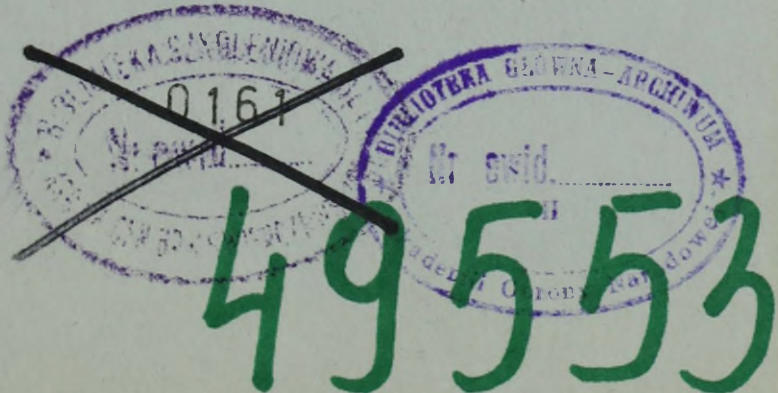
JAWNE

Egz. nr 1

płk dr Henryk PIEKARSKI

ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ
W OBRONIE WYBRZEŻA
MORSKIEGO

WARSZAWA

CZERWIEC

1975

Colour Chart #13

0161

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. nr 1

plk dr Henryk PIEKARSKI

ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ
W OBRONIE WYBRZEŻA
MORSKIEGO

~~0161~~

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
nr egzid. ....

49553

WARSZAWA

CZERWIEC

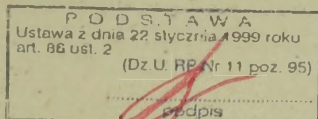
1975

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

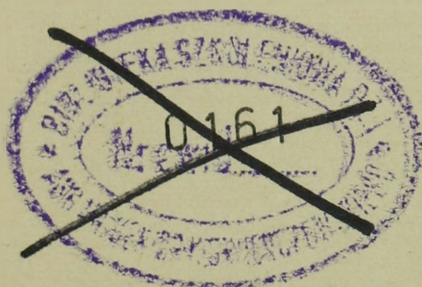
Przeklas. -

prot. 1 z dn. 2.01.97
[Signature]

płk dr Henryk PIEKARSKI

ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ
W OBRONIE WYBRZEŻA MORSKIEGO

WARSZAWA

CZERWIEC

1975 r.

100-1000
100-1000

T R E Ś Ć

I. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI I PLANOWANIA ŁĄCZNOŚCI DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W OBRONIE WYBRZEŻA MORSKIEGO	4
1. Warunki organizacji łączności w obronie wy- brzeża morskiego	4
2. Zadania w zakresie organizacji łączności	11
3. Właściwości planowania łączności.	16
II. ZASADY ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI DYWIZJI ZMECHANI- ZOWANEJ W OBRONIE WYBRZEŻA MORSKIEGO	
1. Węzły łączności	25
2. Właściwości organizacji łączności radiowej	32
3. Właściwości organizacji łączności radio- telefonicznej	42
4. Właściwości organizacji łączności radioli- niowo-przewodowej.	45
5. Właściwości organizacji poczty polowej	
6. Ogólne dane o organizacji systemu obserwacji i łączności Marynarki Wojennej.	52

I. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI I PLANOWANIA ŁACZNOŚCI
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W OBRONIE WYBRZEŻA
MORSKIEGO

1. Warunki organizacji łączności w obronie
wybrzeża morskiego

Dywizja zmechanizowana może przejść do obrony wybrzeża morskiego w początkowym okresie wojny, na terytorium własnego kraju lub na terytorium uprzednio zajmowanym przez nieprzyjaciela, w ramach prowadzonej przez armię operacji zaczepnej na nadmorskim kierunku operacyjnym.

Przejęcie dywizji do obrony wybrzeża morskiego na terytorium własnego kraju najczęściej nastąpi w początkowym okresie wojny w wypadku zagrożenia lądowaniem znacznych sił nieprzyjaciela, wówczas gdy siły okręgu wojskowego i marynarki wojennej będą niewystarczające dla zapewnienia skutecznej obrony wybrzeża morskiego. Szczególnie może to mieć miejsce kiedy desant przeciwnika zagrażać będzie rozwijającym się wojskom operacyjnym oraz obiektom i drogom komunikacyjnym o znaczeniu operacyjno-strategicznym.

Dywizja zmechanizowana przechodząca do obrony wybrzeża, zostanie podporządkowana dowódcy Okręgu Wojskowego i może otrzymać zadanie obrony linii brzegowej w określonym pasie, na głównym lub na pomocniczym kierunku wysiłku obrony.

Doświadczenia przeprowadzonych ćwiczeń wykazują, że dywizja najczęściej ugrupowana zostanie w drugim rzucie zgrupowania obronnego okręgu wojskowego z zadaniem wykonania przeciwuderzenia /kontrataku/.

Przejście dywizji do obrony wybrzeża na terytorium własnego kraju w istotny sposób wpływa na organizację łączności, w szczególności na zakres rozbudowy systemu łączności jak również na sposób i zakres wykorzystywania etatowych technicznych środków łączności dywizji.

W wyżej wspomnianych warunkach istnieje możliwość: dokładnego wyboru rejonów rozwinięcia węzłów łączności, wykorzystywania stacjonarnego międzygarnizonowego systemu łączności, systemu telekomunikacyjnego kraju, stacjonarnych obiektów i urządzeń łączności. Istnieje możliwość zorganizowania okrężnych kierunków i dróg łączności, poprzez powiązanie systemu łączności dywizji z systemami łączności okręgu wojskowego marynarki wojennej i siecią telekomunikacyjną kraju. Mimo tych dodatnich stron w organizacji łączności wystąpią trudności spowodowane rozśrodkowaniem wojsk dywizji na znacznym obszarze pasa obrony, którego szerokość może wynosić ponad 40 km, a głębokość 30 km. System łączności należy rozwinąć na obszarze nie mniejszym jak 1200 km², w warunkach znacznego oddalenia punktów dowodzenia i węzłów łączności dywizji od punktów dowodzenia i węzłów łączności okręgu wojskowego, marynarki wojennej, podległych puł-

ków /pz, pcz/ i innych organicznych oddziałów i pododdziałów dywizji.

Duże odległości, jakie będą istniały pomiędzy punktami dowodzenia, mają zasadnicze znaczenie dla utrzymania trwałej bezpośredniej łączności. Im większe odległości, tym trudniej zorganizować i utrzymać bezpośrednią łączność, jak również zmniejsza się stopień jej trwałości. Istnieje potrzeba wykonania szeregu przedsięwzięć zarówno organizacyjnych jak i technicznych ze strony wydziału łączności sztabu dywizji oraz pododdziałów łączności a ponadto zwiększa się zużycie /rozchód/ środków łączności.

Duże odległości utrudnią budowę polowych kierunków łączności przewodowej, ze względu na ograniczoną ilość pułkowych i dywizyjnych etatowych sił i środków łączności przewodowej, jak również bardzo często trudne warunki terenowe oraz dynamikę działań obronnych, szczególnie dywizji pozostającej w drugim rzucie zgrupowania obronnego okręgu wojskowego, i stosunkowo długi czas budowy przewodowych linii łączności polowym kablem telefonicznym. Wszystko to uzasadnia potrzebę szerokiego wykorzystywania, dla potrzeb dowodzenia wojskami dywizji, międzygarnizonowego systemu łączności okręgu wojskowego i marynarki wojennej oraz łączy wydzielonych z systemu telekomunikacyjnego kraju.

Duże odległości występujące pomiędzy punktami dowodzenia powodują również wydłużenie dróg marszu i dowozu dla środków wojskowej poczty polowej

i jednocześnie z tym, zwiększenie czasu dostarczenia do dowództw i sztabów tajnych i jawnych przesyłek pocztowych.

System łączności dywizji w obronie wybrzeża morskiego należy rozbudowywać jednocześnie z kilku punktów dowodzenia dywizji i pułków, przygotowując między nimi bezpośrednie relacje, jak również organizując, w miarę możliwości szereg relacji okrężnych.

W obronie wybrzeża morskiego łączność winna być zapewniana w jednakowym zakresie ze wszystkich punktów dowodzenia dywizji a mianowicie:

- ze stanowiska dowodzenia /SD/ dywizji rozmieszczonego w odległości do 12 km od linii brzegowej;

- z zapasowego stanowiska dowodzenia /ZSD/ dywizji rozmieszczanego w odległości do 8 km od SD /20 km od linii brzegowej/;

- z pomocniczego stanowiska dowodzenia /PSD/ dywizji organizowanego w warunkach obrony na szerokim froncie, w celu zapewnienia dowodzenia wojskami dywizji na wydzielonym /odizolowanym/ kierunku obrony;

- z tyłowego stanowiska dowodzenia /TSD/ dywizji rozwijanego w rejonie dywizyjnego punktu zaopatrzenia.

Bardzo często w okresie walki o linię brzegową, jak również podczas wykonywania przeciwuderzenia /kontrataku/ dowódca dywizji z wydzieloną grupą operacyjną okresowo może dowodzić z wysuniętego

stanowiska dowodzenia /WSD/, z którego należy zapewnić łączność ze stanowiskiem i zapasowym stanowiskiem dowodzenia dywizji oraz ze stanowiskami dowodzenia pułków.

W pułkach organizuje się stanowisko dowodzenia, zapasowe stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia.

Duża liczba organizowanych punktów dowodzenia, z których równocześnie należy zapewnić łączność na wielu kierunkach różnymi technicznymi środkami - zmusza do dokonywania odpowiedniego podziału etatowych sił i środków dywizji i pułków na kilka węzłów łączności, a tym samym zmniejszenie wielkości odvodu środków łączności lub zrezygnowanie z posiadania takiego odvodu.

Punkty dowodzenia oraz węzły łączności, mogą mieć wyznaczone zapasowe rejony i być do nich przemieszczane w wypadku ich wykrycia lub oddziaływania na nie ogniem przez nieprzyjaciela, a także w wypadku przeniesienia działań w głąb obrony. Każde przemieszczenie punktu dowodzenia spowodować może przerwy w poszczególnych relacjach łączności, konieczność użycia odvodu środków łączności i często dokonywanie wymiany informacji w systemie dowodzenia tylko za pomocą jednego rodzaju łączności na przykład wykorzystanie tylko środków radiowych lub przy określonych relacjach łączności przewodowej poprzez międzygarnizonowy system łączności lub poprzez łącza wydzielone z systemu telekomunikacyjnego kraju.

W obronie wybrzeża mogą powstać takie sytuacje, że pojedyncze pułki będą prowadziły działania obronne w okrążeniu w warunkach, kiedy ich punkty dowodzenia i węzły łączności będą oddzielone od punktów dowodzenia dywizji terenem zajęтым przez wojska desantu nieprzyjaciela. Należy się liczyć również z trudnościami w utrzymaniu trwałej łączności w toku walk obronnych. Wynikać one będą ze zniszczeń powstałych w systemie łączności spowodowanych oddziaływaniem ogniowym ze strony przeciwnika.

Najczęściej niszczone będą linie przewodowe, rozwinięte stacje radioliniowe i radiostacje, aparatownie węzłów łączności, jak również wykryte stacjonarne obiekty i urządzenia łączności systemu międzygarnizonowego i telekomunikacyjnego kraju. Straty w siłach i środkach ograniczą zakres organizacji łączności, często do zapewnienia jej tylko na zasadniczych kierunkach prowadzonych działań obronnych lub tylko w pojedynczych relacjach.

Do szczególnych problemów obrony dywizji na wybrzeżu morskim należeć będą zagadnienia współdziałania. Organizowane ono jest w znacznie szerszym zakresie jak podczas działań obronnych w normalnych warunkach. Trudniejsza więc będzie organizacja łączności współdziałania, ze względu na jej zakres i większe odległości: między elementami ugrupowania bojowego dywizji, od punktów dowodzenia dywizji do jednostek marynarki wojennej, jednostek artylerii nadbrzeżnej i jednostek WOP.

W organizacji łączności współdziałania często trzeba wykorzystywać radiostacje średniej mocy, pozwalające na utrzymanie trwałej łączności na zwiększonych odległościach. Stosując radiostacje UKF należy się liczyć z potrzebą wydzielania radiostacji pośredniczących i organizowania punktów retranslacyjnych. W systemie łączności radioliniowej bardzo często trzeba wydzielać retranslacyjne stacje radioliniowe.

Jeśli dywizja ugrupowana zostanie w drugim rzucie zgrupowania obronnego okręgu wojskowego, z zadaniem wykonania przeciwuderzenia /kontrataku/, to rozbudowa systemu łączności w rejonie ześrodkowania dywizji w zasadzie oparta będzie o stałe linie łączności przewodowej istniejące w tym rejonie. W ograniczonym zakresie wykorzystywane będą środki łączności radioliniowej, radiowej i radiotelefonicznej. Etatowe środki łączności radiowej, radiotelefonicznej i radioliniowej dywizji i pułków przygotowywać bowiem należy do pełnego wykorzystania dla celów dowodzenia w okresie wykonywania kontrataku przez wojska dywizji.

W wypadku przejścia dywizji zmechanizowanej do obrony wybrzeża morskiego w ramach operacji zaczepnej armii, system łączności dywizji organizowany będzie wyłącznie za pomocą etatowych dywizyjnych i pułkowych środków łączności. W tych warunkach nie będzie możliwości wykorzystania międzygarnizonowego systemu łączności, łączności marynarki wojennej, systemu telekomunikacyjnego oraz

stacjonarnych obiektów i urządzeń łączności. Zmienia się także zadania oraz zakres organizacji łączności współdziałania. Nie będzie potrzeby organizowania łączności współdziałania z marynarką wojenną, jednostkami artylerii nadbrzeżnej i jednostkami WOP. W tych warunkach, zarówno dla celów dowodzenia jak i współdziałania w większym stopniu wykorzystywany będzie armijny system łączności radioliniowej i łączności radiotelefonicznej organizowany w oparciu o węzły łączności punktów dowodzenia armii, pomocnicze węzły łączności i armijne retranslacyjne stacje osi radioliniowej /radiolinio-wo-przewodowej/.

2/ Zadania w zakresie organizacji łączności

W celu zapewnienia ciągłego i trwałego dowodzenia wojskami w obronie wybrzeża morskiego, system łączności dywizji powinien być rozwijany odpowiednio do rozmieszczenia punktów dowodzenia dywizji i podległych oddziałów oraz urzutowania elementów ugrupowania bojowego w pasie obrony.

Winien on być tak zorganizowany aby zapewnił wymianę informacji różnymi technicznymi środkami łączności dla celów dowodzenia, współdziałania, powiadamiania i ostrzegania oraz zapewnił kierowanie pracą i działalnością organów i jednostek tyłowych. Zachodzi potrzeba aby połowy system łączności powiązany był z międzygarnizonowym systemem łączności, systemem obserwacji i łączności marynarki wojennej oraz z systemem telekomunikacyjnym kraju.

Organizując system łączności należy dążyć do tego aby zapewnił on wykonanie następujących podstawowych zadań łączności:

a/ w zakresie dowodzenia wojskami:

- zapewnienie dowódcy i sztabowi terminowego otrzymywania rozkazów i zarządzeń od przełożonego oraz przekazywania do nich meldunków bojowych i sprawozdań /do dowództwa i sztabu okręgu wojskowego lub dowództwa i sztabu armii - w obronie wybrzeża w toku armijnej operacji zaczepnej na nadmorskim kierunku operacyjnym/;

- zapewnienie dowódcy i sztabowi dywizji wymiany informacji z pułkami pierwszego i drugiego rzutu, w szczególności z pułkiem broniącym się na kierunku głównego wysiłku obrony;

- zapewnienie szefowi artylerii dywizji możliwości scentralizowanego kierowania ogniem artylerii dywizji i pułków, artylerii nadbrzeżnej baz morskich, okrętów znajdujących się w portach i na morzu działających w pasie obrony dywizji;

- zapewnienie sztabowi dywizji otrzymywania informacji o siłach i środkach przeciwnika od rozpoznania powietrznego /lotniczego/, morskiego oraz od naziemnych organów i elementów systemu rozpoznania dywizji, jak również systemu obserwacji marynarki wojennej;

- zapewnienie szefom rodzajów wojsk /szefowi OPL, szefowi saperów, szefowi zabezpieczenia chemicznego/ wymiany informacji z dowódcami podległych pododdziałów;

- zapewnienie dowódcy i sztabowi dywizji ciągłej wymiany informacji z najważniejszymi elementami ugrupowania bojowego w przypadku ich przejścia na ZSD lub w wypadku potrzeby dowodzenia jednocześnie z kilku punktów dowodzenia;

- zapewnienie dowódcy i sztabowi dywizji wymiany informacji z zastępcą dowódcy do spraw techniki i zaopatrzenia oraz z organami i pododdziałami tyłowymi.

b/ w zakresie współdziałania

- zapewnienie wymiany informacji pomiędzy elementami ugrupowania bojowego dywizji oraz dowódcy, sztabowi dywizji i szefom rodzajów wojsk ze współdziałającymi elementami ugrupowania operacyjnego okręgu wojskowego /armii/, szczególnie z tymi, które wykonują zadania na korzyść dywizji;

- zapewnienie dowódcy i sztabowi dywizji wymiany informacji z nawodnymi i lądowymi siłami marynarki wojennej oraz oddziałami WOP.

W pierwszej fazie walki obronnej, kiedy siły desantu morskiego nieprzyjaciela zbliżać się będą do brzegu szczególnie dobrze winna być zapewniona łączność z elementami systemu obserwacji i łączności marynarki wojennej, dowództwem bazy morskiej i artylerią nadbrzeżną.

Po wysadzeniu desantu przez nieprzyjaciela w dalszym ciągu należy zapewnić łączność z jednostkami i elementami ugrupowania bojowego marynarki wojennej, a ponadto należy zapewnić łączność

współdziałania między elementami ugrupowania bojowego, które zwalczać będą desant morski i powietrzny nieprzyjaciela.

c/ w zakresie powiadamiania i ostrzegania
/alarmowania/:

- zapewnienie nieprzerwanego odbioru informacji o sytuacji powietrznej przekazywanych przez elementy systemu rozpoznania radiolokacyjnego OPK lub OPL armii /PRT KOPK, PRT wojsk OPL armii/;

- zapewnienie nieprzerwanego odbioru informacji o sytuacji w powietrzu i na morzu przekazywanych przez elementy systemu rozpoznania radiolokacyjnego i obserwacji marynarki wojennej;

- przekazywanie środkami łączności dywizji, sygnałów ostrzegania i alarmowania do wszystkich elementów ugrupowania bojowego dywizji.

d/ w zakresie łączności tyłów:

- zapewnienie organom tyłowym dywizji otrzymywanie rozkazów i zarządzeń z kwatermistrzostwa okręgu wojskowego /armii/ oraz przekazywanie do okręgu wojskowego meldunków o stanie i działalności tyłów dywizji;

- zapewnienie organom tyłowym dywizji wymiany informacji z tyłami pułków /pz, pcz/ oraz z tyłami organicznych oddziałów i pododdziałów dywizji;

- zapewnienie organom tyłowym dywizji wymiany informacji z podległymi tyłowymi pododdziałami dywizji /pododdziałami transportowymi, zaopatrzenia, medycznymi, jak również pododdziałami i urządzeniami remontowo-ewakuacyjnymi/.

Realizację wymienionych zadań łączności zapewnia się: siłami i środkami batalionu łączności dywizji, siłami i środkami łączności pozostającymi w dyspozycji szefa artylerii, szefa OPL dywizji oraz poprzez wykorzystanie stacjonarnych urządzeń łączności międzygarnizonowego systemu łączności okręgu wojskowego, systemu łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Łączności /system telekomunikacyjny/ i Ministerstwa Komunikacji.

Sposoby wykonania zadań łączności dowodzenia, współdziałania, powiadamiania i tyłów, w relacjach z przełożonym i podwładnymi przy wykorzystaniu etatowych polowych sił i środków łączności dywizji nie odbiegają od zasad obowiązujących w działaniach obronnych prowadzonych przez dywizję w normalnych warunkach.

W obronie wybrzeża morskiego szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie łączności współdziałania z flotyllą obrony wybrzeża, z elementami systemu obserwacji i łączności marynarki wojennej oraz artylerią nadbrzeżną. Ich realizację zapewnia się poprzez wykonanie połączeń środkami łączności dywizji z systemem marynarki wojennej przede wszystkim z punktami dowodzenia flotylli obrony wybrzeża morskiego, punktami dowodzenia artylerii nadbrzeżnej oraz z punktami obserwacji i łączności marynarki wojennej rozwiniętymi wzdłuż wybrzeża.

Bezpośrednią łączność z organami dowodzenia marynarki wojennej najkorzystniej zapewniać siłami i środkami łączności wydzielonymi przez sztab okręgu wojskowego lub marynarki wojennej.

Uzasadnia się ograniczoną ilość etatowych środków łączności dywizji.

Wykonanie zadań łączności w zakresie scentralizowanego kierowania ogniem artylerii dywizji, artylerii nadbrzeżnej, baz morskich, okrętów znajdujących się na morzu i w portach, najbardziej celowe jest zapewnić poprzez zorganizowanie węzła łączności scentralizowanego punktu kierowania ogniem /PZKO/ przy wybranej baterii artylerii nadbrzeżnej, która jest włączona w zorganizowaną w tym rejonie stacjonarną sieć łączności artylerii i system rozpoznania artyleryjskiego.

3/ Właściwości planowania łączności

W warunkach obrony wybrzeża morskiego planowanie łączności odbywać się będzie równocześnie z rozbudową systemu łączności. Nie będzie warunków na wydzielenie oddzielnego czasu na planowanie łączności i oddzielnego na jej organizację. W związku z powyższym, w bardzo krótkim okresie czasu po zapoznaniu się z zadaniem dywizji, wydział łączności obowiązany jest:

- uzyskać dane o rozmieszczeniu punktów dowodzenia elementów ugrupowania bojowego dywizji, a także przeanalizować i zaproponować rozmieszczenie punktów dowodzenia dywizji w miejscach najdogodniejszych dla organizacji łączności;

- uzyskać dane /telefoniczne, telegraficzne lub przez przedstawiciela okręgu wojskowego/ o rozmieszczeniu węzłów łączności okręgu wojskowego,

garnizonowych węzłach łączności, istniejących w pasie obrony dywizji. stacjonarnych urządzeniach i obiektach łączności, stanie sieci telekomunikacyjnego kraju oraz o ilości i rodzaju łączy wydzielonych z tego systemu dla potrzeb dywizji;

- zapewnić utrzymanie nieprzerwanej łączności w zorganizowanych już i czynnych relacjach łączności, w celu przekazania podległym oddziałom i pododdziałom rozkazów i zarządzeń dowódcy i sztabu dywizji w możliwie jak najkrótszym czasie;

- dokonać analizy zadania i oceny położenia pod względem łączności, przygotować meldunek propozycji organizacji łączności dla szefa sztabu i wydać wstępne zarządzenia dotyczące rozbudowy systemu łączności i zorganizowania łączności.

Ze względu na to, że w okresie organizacji i przygotowania obrony łączność dywizji zapewniona głównie będzie przy pomocy środków radioliniowych i na liniach łączności przewodowej, już w pierwszej fazie planowania i organizowania łączności należy te zagadnienia tak rozwiązywać aby oddziały dywizji zajmując obronę w nakazanych rejonach miały zapewnioną łączność na zasadniczych kierunkach. Okres ten będzie szczególnie trudny. Zapewnienie bowiem łączności przewodowej realizowane będzie w przeważającej części na liniach systemu telekomunikacyjnego i trzeba znacznej ilości czasu na odpowiednie zestawienie łączy, wykonanie połączeń z polowymi i garnizonowymi węzłami łączności oraz dokonanie pomiarów w celu uzyskania jak najlepszej

jakości łączności w zestawianych relacjach. Odnosi się to przede wszystkim do tych warunków, gdy w pasie nadbrzeżnym znajdować się będzie sieć telekomunikacyjna zdatna do wykorzystania. Jeśli takiej sieci nie będzie lub będzie w poważnym stopniu zniszczona, to wówczas wynikną trudności spowodowane koniecznością wcześniejszego organizowania polowego systemu łączności przewodowej - w pierwszej kolejności między stanowiskami dowodzenia, a w dalszej między innymi organizowanymi punktami dowodzenia.

Wcześniejsze rozpoczęcie prac przy rozbudowie systemu łączności radioliniowej i przewodowej zobowiązuje wydział łączności dywizji do wydawania w różnym czasie poleceń wstępnych i zarządzeń podległym szefom łączności, dowódcy batalionu łączności i określonym funkcyjnym łączności. W miarę uzyskiwania danych ze sztabu okręgu wojskowego /armii/ marynarki wojennej oraz jednostek WOP, wydział łączności przekazuje do podwładnych /telefonicznie, telegraficznie lub w formie pisemnej/ informacje o:

- rodzaju i liczbie łączy telefonicznych i telegraficznych wydzielonych do wykorzystania przez podległe oddziały;

- rozmieszczeniu garnizonowych węzłów łączności, sposobie wykonania do nich połączeń telefonicznych oraz obowiązujące aktualnie dane eksploatacyjne łączności dla każdego węzła;

- rozmieszczeniu stacjonarnych obiektów i urządzeń systemu telekomunikacyjnego, elementów systemu łączności marynarki wojennej i jednostek

WOP oraz możliwości, zakres i sposób ich wykorzystania w okresie organizacji obrony wybrzeża morskigo i w toku walk obronnych;

- aparatach telefonicznych zainstalowanych w instytucjach państwowych /posterunki MO, leśniczówki i nadleśnictwa, PGR, szkoły itp/ i u osób prywatnych wraz z numerem i określeniem sposobu ich wykorzystywania oraz o-uzyskiwaniu połączeń międzymiastowych na prawach pierwszeństwa.

W wypadku braku dostatecznych danych o stanie i możliwościach wykorzystania miejscowych stacjonarnych urządzeń i linii łączności, szef łączności dywizji, za zgodą szefostwa wojsk łączności okręgu wojskowego /armii/ organizuje w terenie rekonesans łączności. W rezultacie przeprowadzonego rekonesansu łączności oraz uzgodnień dokonanych w terenie z przedstawicielami zainteresowanych resortów ustala się i dokładnie określa:

- w jakich relacjach zostaną wydzielone łącza telefoniczne i telegraficzne systemu telekomunikacyjnego dla wyłącznych potrzeb dywizji oraz terminy ich oddania do eksploatacji;

- sposób i miejsca dokonania połączeń polowych węzłów łączności pułków i dywizji do stacjonarnych obiektów i urządzeń łączności, a ponadto rodzaj i liczbę sił i środków wydzielonych z dywizji oraz przez poszczególne resorty do wykonania połączeń i zestawienia poszczególnych łączy;

- miejsca rozmieszczenia stacjonarnych obiektów, urządzeń i linii telekomunikacyjnych, abonen-

ckich aparatów telefonicznych, radiostacji i radiotelefonów, z których w określonych sytuacjach bojowych będą mogły korzystać oddziały i pododdziały dywizji;

- dane eksploatacyjne w celu zapewnienia wymiany informacji ze współdziałającymi jednostkami marynarki wojennej /FOW/ i WOP, sposób zorganizowania łączności, środki łączności i terminy przybycia przedstawicieli tych jednostek z środkami łączności na punkty dowodzenia dywizji.

Dokonując oceny położenia pod względem łączności tzn. oceny potrzeb i możliwości organizacji łączności w wyznaczonym dywizji pasie obrony wybrzeża morskiego, szczególną uwagę należy zwrócić na rozpatrzenie następujących zagadnień:

- rozmieszczenie punktów dowodzenia i węzłów łączności dywizji, podległych oddziałów i współdziałających jednostek, w aspekcie możliwości wykorzystania międzygarnizonowego systemu łączności, systemu telekomunikacyjnego, jak również miejscowych stacjonarnych i polowych urządzeń i obiektów łączności;

- warunki terenowe w rejonie obrony, ich wpływ na czas i sposób rozbudowy systemu łączności dywizji między węzłami łączności dywizji a węzłami łączności podległych oddziałów i współdziałających jednostek oraz możliwości zapewnienia trwałej łączności za pomocą wszystkich posiadanych środków łączności;

- liczba, rodzaj, stan techniczny, możliwości, zakres i sposób wykorzystania miejscowych, stacjonarnych urządzeń i obiektów łączności oraz łączny telefoniczno-telegraficzny systemu międzygarnizonowego i telekomunikacyjnego kraju;

- czas i sposób organizacji łączności z podległymi pułkami i innymi dywizyjnymi oddziałami oraz łączności współdziałania z marynarką wojenną, artylerią nadbrzeżną, bazami morskimi i jednostkami WOP, za pomocą polowych środków łączności jak również poprzez system łączności międzygarnizonowej, marynarki wojennej i sieć telekomunikacyjną kraju;

- rodzaj, możliwości, zakres i sposób oddziaływania nieprzyjaciela na system łączności dywizji i pułków w toku walki obronnej na wybrzeżu morskim oraz zakres i sposób zabezpieczenia bojowego, jak również maskowania, systemu łączności z wyszczególnieniem rodzaju obiektu i urządzeń łączności.

W meldunku propozycji organizacji łączności, składanych szefowi sztabu dywizji, szef łączności szczegółowo omawia możliwości pododdziałów łączności w zakresie zapewnienia ciągłości łączności, sposób zapewnienia łączności dowodzenia z podległymi oddziałami, łączność współdziałania z marynarką wojenną i jednostkami WOP, wykorzystanie międzygarnizonowego systemu łączności, systemu telekomunikacyjnego dla celów dowodzenia i współdziałania, wykorzystanie polowych środków łączności przez dowództwo i sztab dywizji oraz zagadnienia ochrony i maskowania łączności.

Na podstawie danych uzyskanych z szefostwa wojsk łączności okręgu wojskowego /armii/, zarządzenia łączności OW, danych uzyskanych z dowództwa i sztabu marynarki wojennej oraz jednostek WOP, wytycznych szefa sztabu dywizji do organizacji łączności, jak również oceny stanu i możliwości posiadanych sił i środków łączności, wydział łączności sztabu opracowuje plan łączności z legendą oraz zarządzenia łączności z załącznikami.

Plan łączności zatwierdza szef sztabu dywizji. Zarządzenie łączności wysyła się do sztabów podległych pułków /pz, pcz/ i dywizyjnych oddziałów /pododdziałów/. Praktyka wykazuje, że aby łączność była zorganizowana we właściwym terminie, szefowie łączności podległych pułków i dywizyjnych oddziałów powinni otrzymać ustne zarządzenia - wytyczne do organizacji łączności, od szefa łączności dywizji już po dokonaniu oceny położenia pod względem łączności i przedstawieniu szefowi sztabu meldunku propozycji organizacji łączności.

II. ZASADY ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W OBRONIE WYBRZEŻA MORSKIEGO .

Łączność dywizji w obronie wybrzeża morskiego organizuje się z takim wyliczeniem aby zapewnić ciągłość dowodzenia wojskami różnymi środkami na całym obszarze pasa obrony dywizji. Przy organizacji należy uwzględniać możliwość dokonywania wymiany informacji na wypadek przenoszenia wysiłku działań obronnych z głównego kierunku na pomocniczy, jak również w głąb obrony. Aby zrealizować te wymagania łączność należy organizować w jednokowym zakresie, zarówno ze stanowiska dowodzenia, zapasowego stanowiska dowodzenia jak i tyłowego stanowiska dowodzenia. Jednocześnie łączność należy przygotowywać w zapasowych rejonach, na obszarze których organizowane mogą być pomocnicze punkty dowodzenia dla grup dowodzenia sztabu dywizji. W tych rejonach w miarę możliwości rozwijać należy 1-2 pomocnicze węzły łączności - szczególnie w rejonie tyłów pułków i dywizji. Celowe jest również ich przygotowanie na rubieżach planowanych kontrataków.

Organizując łączność dywizji w obronie wybrzeża morskiego należy brać pod uwagę fakt, że dowodzenie w pułkach zapewnia się ze stanowiska dowodzenia, zapasowego stanowiska dowodzenia i tyłowego stanowiska dowodzenia oraz że mogą być organizowane punkty obserwacyjno dowódcze /POD/. Ponadto, że w toku działań obronnych punkty dowodzenia puł-

ków drugiego rzutu będą rozwijane w rejonach ześrodkowania i na rubieżach kontrataków oraz że podczas ich wykonywania przemieszczać się będą tak jak w działaniach zaczepnych oraz, że punkty dowodzenia pułków drugiego rzutu w wypadku konieczności wykonania manewru przeciwatomowego mogą przemieszczać się z rejonów ześrodkowania do zapasowych rejonów. Należy także liczyć się z tym, że w niektórych wypadkach, pułki mogą prowadzić działania bojowe w okrążeniu i wówczas ich punkty dowodzenia będą oddalone od punktów dowodzenia dywizji terenem opanowanym przez przeciwnika.

Do organizacji łączności dywizji w obronie wybrzeża morskiego, podobnie jak w innych rodzajach działań bojowych, wykorzystuje się radiowe, radiotelefoniczne, radioliniowe i przewodowe środki łączności oraz środki poczty polowej. W szerokim zakresie znajdują zastosowanie środki przewodowe oraz stacjonarny system łączności - system międzygarnizonowy i telekomunikacyjny kraju.

Większe jak w innych rodzajach działań bojowych wykorzystanie środków przewodowych i stacjonarnych systemów łączności jest możliwe ze względu na charakter działań obronnych /bardziej statyczny/ i dłuższe przebywanie w jednym rejonie punktów dowodzenia pułków i dywizji.

Środki radiowe spełniać będą zasadnicze zadania w systemie dowodzenia i współdziałania w toku działań obronnych, podczas wykonywania kontrataków, prowadzenia działań w okrążeniu, w walce z desan-

tami powietrznymi przeciwnika oraz w okresie przesunięć punktów dowodzenia w głąb obrony.

Środki poczty polowej będą wykorzystywane przez cały czas trwania walki obronnej. Szczególnie ważną rolę spełniają w wypadku zaistnienia przerw w łączności przewodowej oraz w warunkach gdy istnieje potrzeba stosowania ograniczeń w wykorzystywaniu środków radiowych, ze względu na maskowanie jak również tam gdzie nie ma możliwości wykorzystania łączności przewodowej i radioliniowej.

Wykorzystując etatowe środki łączności dywizji, i stacjonarną sieć łączności międzygarnizonowej i telekomunikacyjnej kraju, organizuje się jednolity dywizyjny system łączności dla potrzeb dowództwa i sztabu dywizji, szefów rodzajów wojsk i służb. System łączności dywizji pod względem technicznym powiązany jest z systemami łączności podległych pułków /pz, pcz/ i innych dywizyjnych oddziałów /pododdziałów/. Stanowi on także integralną część systemu łączności okręgu wojskowego /armii/ odpowiedzialnego za organizację obrony wybrzeża morskigo.

1. Węzły łączności

Najważniejszymi elementami dywizyjnego systemu łączności są węzły łączności, rozwijane na punktach dowodzenia dywizji i pułków oraz pomocnicze węzły łączności. W pasie obrony dywizji rozwija się:

- węzły łączności punktów dowodzenia dywizji /SD, ZSD, TSD i w niektórych sytuacjach WSD/;

- jeden lub dwa dywizyjne pomocnicze węzły łączności;

- węzły łączności punktów dowodzenia podległych dywizyjnym oddziałów /SD i TSD pz, pcz, pa, paplot, drt itp/.

Największym pod względem obszaru, liczby rozwiniętych środków łączności, ilości i rodzaju czynnych kanałów łączności jest węzeł stanowiska dowodzenia dywizji. Spełnia on główne zadania w systemie dowodzenia wojskami i powinien zapewnić wymianę informacji w wielu różnych relacjach łączności z przełożonym i podwładnymi w całym obszarze pasa obrony dywizji. W związku z tym musi on posiadać bezpośrednio połączenia z wszystkimi organizowanymi elementami systemu łączności dywizji jak również z głównymi elementami systemu łączności okręgu wojskowego /armii/. Ponadto, mając na uwadze potrzeby zapewnienia trwałej łączności w warunkach ogniowego i radioelektronicznego oddziaływania ze strony nieprzyjaciela, węzeł łączności stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia winny być tak urządzone aby mogły zapewnić wymianę informacji na różnych kierunkach działań obronnych, w każdym okresie walki obronnej, z najważniejszymi elementami ugrupowania bojowego dywizji, bez dokonywania podczas działań manewru siłami i środkami łączności. Dopuszczalny jest jedynie manewr kanałami łączności oraz środkami w ramach węzła łączności.

W rejonie stanowiska dowodzenia dywizji z zasady rozwija się następujące środki i urządzenia łączności:

- 1 aparatownię telefoniczną /ATfT1/;
- 1 aparatownię telegraficzną /ATgS/;
- 1 aparatownię urządzeń szyfrowych /AUSz/;
- 1 ekspedycję telegraficzną;
- 3 stacje radioliniowe /1 R-409, 1R-405, 1 R-403 z bd szefa AD/;
- 4 wozy dowodzenia /2 R-3z, 1 R-4, 1 R-3A/;
- 6 radiostacji średniej i dużej mocy 1 R-140, 1 R-137, 4 R-118/;
- wojskową stację poczty polowej dywizji /WSP/;
- aparaty telefoniczne i kabel telefoniczny przeznaczony do rozbudowy kierunków przewodowych łączności dalekosiężnej oraz telefonicznej sieci abonenckiej SD dywizji.

Węzeł łączności zapasowego stanowiska dowodzenia dywizji musi być zawczasu rozwinięty. Rozwija się go równolegle z WŁ SD. Spełniać może dwojaką rolę i zadania. Jeśli ZSD nie będzie zawczasu obsadzone przez grupę dowodzenia sztabu dywizji i dowodzenie nie będzie realizowane na dwóch różnych kierunkach desantowania wojsk nieprzyjaciela, to wówczas szczególnie w początkowym okresie węzeł łączności ZSD spełniać będzie zadania pomocnicze. Zapewniać będzie łączność dla dowództwa i sztabu dywizji drogami okrężnymi, uzupełniając w ten sposób węzeł łączności SD i pozostając w gotowości do

przejęcia jego funkcji i zadań, gdy sztab dywizji przejdzie w rejon ZSD.

Jeśli dowodzenie realizowane będzie na dwóch różnych kierunkach, jednocześnie ze stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia to wówczas WŁ ZSD spełniać będzie podstawowe zadania w zapewnieniu łączności dla grupy dowodzenia i sztabu dywizji dowodzącej wojskami dywizji na wydzielonym kierunku /pomocniczym kierunku/.

Zadania jakie spełniać może ZSD warunkują zakres i sposób rozbudowy węzła łączności tego punktu dowodzenia. Dążyć należy do tego aby był on organizowany podobnie jak węzeł łączności stanowiska dowodzenia.

W rejonie zapasowego stanowiska dowodzenia zawczasu należy rozwinąć następujące środki i urządzenia łączności:

- 1 aparatownię telefoniczną /ATfTi/;
- 1 aparatownię telegraficzną /ATgS/;
- 1 aparatownię urządzeń szyfrowych /AUSz/;
- 1 ekspedycję telegraficzną;
- 3 stacje radioliniowe /1 R-409, 1 R-405, 1 R-403 z bd szefa artylerii dywizji/;
- 2 wozy dowodzenia /1 R-3, 1 R-4 z brozp dywizji/;
- 2 radiostacje średniej mocy /R-118/;
- wojskową wysuniętą stację poczty polowej /WWSP/ wydzieloną ze składu WSP dywizji;

- aparaty telefoniczne i kabel telefoniczny przeznaczony do rozbudowy kierunków przewodowych łączności dalekosiężnej oraz telefonicznej sieci abonenckiej ZSD dywizji.

Stosowanie odpowiedniego podziału sił i środków łączności dla SD i ZSD dywizji umożliwia zorganizowanie i zapewnienie łączności dowodzenia i współdziałania w jednakowym zakresie jednocześnie z dwóch punktów dowodzenia. Umożliwia zorganizowanie łączności dla dowództw i sztabu dywizji z rejonu ZSD w relacjach radiowych i w kierunkach radioliniowych z najważniejszymi elementami ugrupowania bojowego, w szczególności z pułkami drugiego rzutu oraz pomiędzy punktami dowodzenia dywizji i pomocniczymi węzłami łączności /jeśli są organizowane/, jak również dalekosiężną łączność przewodową do najbliższych rozwiniętych elementów ugrupowania bojowego dywizji i łączność radiotelefoniczną w systemie abonenckim. Ponadto środki i urządzenia łączności wydzielone na ZSD dywizji stanowią swego rodzaju odwód łączności i mogą być natychmiast wykorzystywane dla potrzeb WŁ SD dywizji, w wypadku powstania przerw w kanałach i łączach dowodzenia lub w wypadku wykonywanych uderzeń ogniowych na SD dywizji.

Równomierny podział sił i środków łączności dla SD i ZSD pozwala zapewnić ciągłe dowodzenie wojskami w pasie obrony dywizji również w warunkach przenoszenia głównego wysiłku działań bojowych i dowodzenia wojskami z jednego kierunku na drugi lub przenoszenia tego wysiłku w głąb obrony,

w wypadku opanowania przez przeciwnika przyczółków w rejonach desantowania lub konieczności zwalczania desantów powietrznych w głębi pasa obrony dywizji.

Węzeł łączności TSD dywizji organizuje się siłami i środkami plutonu łączności TSD /ze składu batalionu łączności dywizji/. W rejonie TSD rozwija się następujące środki i urządzenia łączności:

- 1 aparatownię ruchomego węzła łączności /RWL-1M/;

- 1 wóz dowodzenia /RD-114/;

- 2 radiostacje średniej mocy /R-118/;

- aparaty telefoniczne i kabel telefoniczny przeznaczony do rozbudowy kierunków przewodowych łączności dalekosiężnej oraz telefonicznej sieci abonenckiej TSD dywizji.

Organizacja pomocniczych węzłów łączności /PWL/ uzależniona jest od możliwości pododdziałów łączności dywizji, od szerokości i głębokości obrony oraz od ilości i kierunków planowanych kontrataków. Przy aktualnym wyposażeniu batalionu łączności dywizji organizowanie pomocniczych węzłów łączności możliwe jest tylko drogą ograniczenia liczby środków i urządzeń węzłów łączności punktów dowodzenia dywizji.

Jeśli istnieje uzasadniona potrzeba organizowania pomocniczych węzłów łączności, należy je rozwijać w rejonach tyłów pułków, w celu zapewnienia łączności dowodzenia z pułkami pierwszego rzutu oraz z innymi dywizyjnymi jednostkami /artylerii, OPL,

inżynieryjnymi, chemicznymi itp/ ugrupowanymi w znacznej odległości od SD i ZSD dywizji. Pomocniczy węzeł łączności może być rozwinięty również w rejonie tyłów dywizji/ szczególnie w wypadku rozwinięcia ZSD na pomocniczym kierunku działań bojowych/ oddalonym od SD i TSD w celu zapewnienia łączności z jednostkami drugiego rzutu lub zapewnienia łączności z pododdziałami i elementami tyłowymi, z którymi nie można zapewnić bezpośredniej łączności z TSD dywizji.

Jeśli warunki bojowe zmuszają do organizowania PWŁ, to w rejon wyznaczony na rozwinięcie PWŁ należy skierować: wóz dowodzenia, stację radioliniową oraz aparaty telefoniczne i polowy kabel telefoniczny ze składu kompanii telefoniczno-telegraficznej batalionu łączności dywizji.

Pomocniczy węzeł łączności może być także organizowany przy wykorzystaniu ograniczonej ilości środków łączności, na przykład: łącznicy telefonicznej, radiostacji małej mocy UKF, aparatów telefonicznych i polowego kabla telefonicznego wykorzystywanego do zorganizowania kierunków łączności przewodowej do najbliższych elementów ugrupowania bojowego dywizji oraz do najbliższego węzła łączności punktu dowodzenia dywizji /SD, ZSD, TSD/.

2. Właściwości organizacji łączności radiowej

Z uwagi na aktywny charakter działań obronnych, w warunkach obustronnego użycia broni masowego rażenia lub w warunkach zagrożenia jej użycia, czołowe miejsce w procesie zapewnienia ciągłości dowodzenia wojskami dywizji, współdziałania, powiadamiania wojsk oraz kierowania tyłami dywizji, bez względu na warunki i rozwój sytuacji taktyczno-operacyjnej, spełnia łączność radiowa.

Zakres jej wykorzystania zależy od możliwości zapewnienia dowództwu i sztabowi dywizji oraz szefom rodzajów wojsk wymiany informacji innymi technicznymi środkami łączności, przede wszystkim środkami przewodowymi i radioliniowymi. Na tych kierunkach, na których zorganizowana będzie łączność przewodowa lub radioliniowa należy ograniczać wykorzystanie środków radiowych lub też stosować okresy tzw. "ciszy radiowej" - zakaz pracy nadawczej radiostacji przy zachowaniu stałego nasłuchu radiowego we wszystkich zorganizowanych sieciach i kierunkach.

Łączność radiową dywizji w obronie wybrzeża morskiego - podobnie jak w innych rodzajach działań bojowych, organizuje się odpowiednio do zadań dywizji i podległych pułków, ugrupowania bojowego, prawdopodobnych kierunków desantowania wojsk przeciwnika, zakresu i potrzeb dowodzenia wojskami na przewidywanych kierunkach działań, zakresu i sposobów współdziałania oraz posiadanych sił i środków łączności.

Organizacja łączności radiowej nie różni się od zasad przyjmowanych w działaniach zaczepnych lub w obronie organizowanej na normalnym froncie, w styczności lub bez styczności z nieprzyjacielem. W obronie wybrzeża morskiego inny jest jednak zakres wykorzystania środków radiowych oraz okresy ich eksploatacji w systemie łączności dywizji. Wynika to z korzystniejszych warunków wykorzystywanych innych rodzajów łączności, szczególnie łączności przewodowej, zorganizowanej połowymi środkami, w oparciu o sieć międzygarnizonową oraz łącza telefoniczne i telegraficzne wydzielone z sieci stacjonarnego systemu telekomunikacyjnego kraju.

Łączność radiową organizuje się jednocześnie ze wszystkich punktów dowodzenia dywizji /SD, ZSD, TSD/. Środki radiowe rozdziela się na poszczególne punkty w ilości dostosowanej do obsady punktu dowodzenia przez dowództwo i sztab dywizji i wydzielane z jego składu grupy dowodzenia. Ponadto zawczasu mogą być wydzielane środki radiowe na pomocnicze węzły łączności.

Sieci i kierunki radiowe oraz łączność radiową na częstotliwościach dyżurnego odbioru organizuje się ze stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia dywizji. Sieci radiowe dla potrzeb tyłów organizuje się z tyłowego stanowiska dowodzenia. W rejonie ZSD i PWŁ dywizji do najważniejszych relacji radiowych wydziela się radiostacje, które intensywną pracą nadawczą w wyznaczonych sieciach radiowych będą realizowały z chwilą przejęcia dowo-

dzenia wojskami dywizji przez grupę dowodzenia ZSD lub przejścia w rejon ZSD całego stanu osobowego dowództwa i sztabu dywizji. Część radiostacji rozwiniętych w rejonie ZSD przez znaczną ilość czasu prowadzić będzie nasłuch radiowy w wyznaczonych relacjach dowodzenia, współdziałania i powiadamiania.

Łączność radiowa dowodzenia

Łączność radiową dowodzenia organizuje się dla dowódcy i szefa sztabu dywizji oraz szefów rodzajów wojsk i służb z ich przełożonymi i podwładnymi.

Łączność z przełożonym organizowana będzie w sposób określony w zarządzeniu łączności sztabu okręgu wojskowego, względnie, jeśli dywizja przechodzi do obrony wybrzeża morskiego w ramach operacji zaczepnej na nadmorskim kierunku operacyjnym w sposób określony w zarządzeniu łączności armii.

Szef łączności dywizji wykonując polecenia zawarte w zarządzeniu łączności, wydziela odpowiednią ilość radiostacji do pracy w wyznaczonych sieciach i kierunkach radiowych przełożonego oraz zleca wydziałowi łączności i szefowi węzła łączności wykonanie odpowiednich dokumentów eksploatacyjnych łączności radiowej.

Jeśli dywizja przejdzie do obrony wybrzeża morskiego na własnym terytorium to łączność radiowa z przełożonym dowództwem i sztabem okręgu wojskowego organizowana będzie w zależności od sposobu

kierowania lądową obroną wybrzeża. Może ona być utrzymywana w jednej z krótkofalowych sieci radiowych Sztabu Generalnego, organizowanej dla potrzeb okręgu wojskowego lub też w oddzielnym krótkofalowym kierunku radiowym. W składzie sieci radiowej pracować winny radiostacje: sztabu generalnego, okręgu wojskowego oraz wszystkich jednostek /związki i oddziały/ tworzących zgrupowanie obronne wybrzeża morskiego. Do tej sieci radiowej dywizja włącza środki radiowe rozwinięte na stanowisku dowodzenia i zapasowym stanowisku dowodzenia.

Jeśli lądową obroną wybrzeża morskiego kierować będzie sztab okręgu wojskowego, poprzez wydzieloną ze swego składu specjalną grupę dowodzenia to wówczas łączność radiowa może być organizowana w oddzielnej krótkofalowej sieci radiowej grupy dowodzenia sztabu okręgu wojskowego, w składzie radiostacji: sztabu okręgu wojskowego, grupy dowodzenia sztabu OW i wszystkich jednostek tworzących zgrupowanie obronne wybrzeża. Z każdej sieci radiowej sztabu OW dowolny korespondent może być wyprowadzany do pracy w dalekopisowym kierunku radiowym.

W wypadku, kiedy dywizja przejdzie do obrony wybrzeża morskiego w ramach armijnej operacji zaczepnej, na nadmorskim kierunku operacyjnym, to łączność radiowa w relacji z przełożonym będzie organizowana:

- z dowódcą armii, w dwóch oddzielnych sieciach radiowych, jednej KF i drugiej UKF;

- ze sztabem armii w sieci radiowej i kierunku radiowym.

Z armijnych sieci radiowych dowodzenia, radiostacje dowódcy i sztabu dywizji mogą być wprowadzane do pracy w kierunku radiowym.

Niezależnie od wymienionych sieci radiowych, łączność zapewniana będzie w sieciach radiowych szefów rodzajów armii /szefa WRiA, szefa OPL, szefa Winż, szefa WChem/ analogicznie jak w innych rodzajach działań bojowych.

Oprócz wymienionych sieci radiowych mogą być organizowane sieci radiowe dowodzenia o specjalnym przeznaczeniu, na przykład: sieć radiowa na przeciwuderzenie, sieć radiowa do kierowania działaniami przeciwdesantowymi itp. Ponadto w celu zapewnienia łączności z lotnictwem łącznikowym okręgu wojskowego /armii/ może być organizowana specjalna sieć radiowa, do której na szczeblu dywizji wydziela się ultrakrótkofalowe radiostacje typu lotniczego.

Łączność radiową dowodzenia z podległymi oddziałami i pododdziałami organizuje się dla dowódcy i sztabu dywizji, szefów rodzajów wojsk i służb, tyłów dywizji, dla potrzeb regulacji i rozpoznania.

Organizacja łączności radiowej dowodzenia będzie warunkowana odległościami między punktami dowodzenia dywizji i pułków, charakterem obrony, przyjętym ugrupowaniem bojowym oraz charakterem zadań wykonywanych przez poszczególne dywizyjne oddziały i pododdziały.

Łączność radiową dowódcy dywizji z dowódcami pułków i dowódcami jednostek przydzielonych na

okres obrony wybrzeża należy zapewniać w sieciach radiowych KF i UKF, mając na względzie możliwość stosowania zakłóceń ze strony przeciwnika, jak również większą częstotliwość wymiany informacji.

Jeśli dywizja będzie broniła jednego dogodnego kierunku desantowania i dowodzenie realizowane będzie tylko z SD to łączność dowodzenia dla dowódcy dywizji z zasady zapewnia się w dwóch sieciach radiowych, /jednej KF i drugiej UKF/, każda w składzie radiostacji: dowódcy i sztabu dywizji, grupy dowodzenia sztabu dywizji na ZSD, dowódców pułków pierwszego i drugiego rzutu oraz dowódców przydzielonych oddziałów.

W wypadku gdy dywizja będzie broniła pasa o dwóch dogodnych kierunkach desantowania przeciwnika i dowodzenie realizowane będzie z dwóch różnych punktów dowodzenia /SD i ZSD lub PSD/ to wówczas dla każdego kierunku organizuje się oddzielne sieci radiowe dowodzenia. Dowódca dywizji, dowodzący z SD na zasadniczym kierunku obrony powinien mieć zapewnioną łączność radiową z dowódcami pułków i dowódcami elementów ugrupowania bojowego dywizji działających na tym kierunku, a zastępca dowódcy dywizji do spraw liniowych dowodzący z ZSD lub PSD na pomocniczym kierunku powinien posiadać zorganizowaną łączność radiową z dowódcami pułków i odwodów, które działać będą na drugim kierunku desantowania.

Łączność radiową dowodzenia sztabu dywizji ze sztabami pułków i przydzielonych do dywizji

oddziałów celowo jest organizować w dwóch sieciach radiowych. Do sieci tych oprócz radiostacji sztabu dywizji i sztabów pułków, powinny być włączone również radiostacje ZSD /PSD/ i TSD dywizji.

Szefowi artylerii dywizji należy zapewnić łączność radiową z: pułkiem artylerii, dywizjonem artylerii przeciwpancernej, dywizjonem artylerii raketowej, szefami artylerii pułków, z bateriami artylerii nadbrzeżnej, jeśli zostaną podporządkowane dywizji oraz z dowódcą bazy morskiej i zespołem wsparcia ogniowego /ZWO/.

Scentralizowane kierowanie ogniem wymaga organizowania oddzielnych sieci radiowych KF i UKF artylerii dywizji z zespołem wsparcia ogniowego i artylerią nadbrzeżną. W składzie tych sieci winny pracować radiostacje: szefa AD, okrętów wsparcia ogniowego, baterii artylerii stałej /BAS/, dowódcy bazy morskiej, dowódców dywizyjnych oddziałów i pododdziałów artylerii oraz szefów artylerii podległych pułków.

Korygowanie ogniem artylerii okrętów w strzelaniu do celów nawodnych będzie realizowane poprzez środki łączności zamontowane na okrętach i środki łączności dowódców baterii artylerii stałej, które utrzymywać będą łączność z okrętami.

Korygowanie ogniem artylerii okrętów w strzelaniu do celów brzegowych zapewnia się poprzez:

- okrętowe wysunięte punkty kierowania ogniem organizowane na brzegu, za pomocą radiostacji UKF w sieci kierowania ogniem;

- punkty obserwacji artylerii wojsk lądowych posiadające łączność radiową z bateriami artylerii stałej.

Łączność radiową szefa artylerii dywizji z dywizjonem rakiet taktycznych zapewnia się w dwóch oddzielnych sieciach radiowych, jednej KF i drugiej UKF. Łączność z dowódcami pozostałych oddziałów i pododdziałów artylerii dywizji oraz z szefami artylerii pułków organizuje się w oddzielnych sieciach radiowych UKF. Ponadto dla potrzeb artylerii, tak jak w każdym innym rodzaju działań bojowych, organizuje się łączność radiową informowania meteorologicznego i łączność z artyleryjskimi elementami rozpoznania powietrznego.

Łączność radiową dowodzenia dla potrzeb szefa rozpoznania, szefa OPL, szefa saperów, szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji oraz dla potrzeb tyłów organizuje się w oddzielnych sieciach radiowych UKF w analogiczny sposób jak w natarciu i w obronie prowadzonej w normalnych warunkach, na normalnym froncie. Na takich samych zasadach organizowana jest łączność radiowa regulacji ruchu dywizji.

Łączność radiowa współdziałania

Łączność radiową współdziałania z elementami ugrupowania operacyjnego okręgu wojskowego zapewnia się w sieci radiowej współdziałania KF Sztabu Generalnego zorganizowanej dla potrzeb okręgu wojskowego. Jeśli dywizja przechodzi do obrony wybrze-

za morskiego w składzie armii, wówczas łączność współdziałania zapewnia się w jednej z sieci radiowej współdziałania armii i na falach /częstotliwościach/ dyżurnego odbioru.

Łączność współdziałania z sąsiednimi związkami oraz jednostkami wydzielonymi do obrony wybrzeża morskiego może być zapewniona w sieci radiowej współdziałania okręgu wojskowego /armii/ lub w oddzielnych kierunkach radiowych. Szerokie zastosowanie ma wymiana przedstawicieli - oficerów sztabu, ze środkami łączności. Wymiana przedstawicieli winna być dokonana:

- między sztabem dywizji a sztabem flotylli obrony wybrzeża, oraz między sztabami oddziałów nadbrzeżnych flotylli obrony wybrzeża a sztabami pułków i innymi jednostkami podporządkowanymi dywizji;

- sztabami pułków pierwszego rzutu, a sztabami jednostek wzmocnienia i wsparcia.

Łączność radiową współdziałania z flotyllą obrony wybrzeża, zapewnia się poprzez przedstawiciela, w kierunku radiowym lub w odpowiedniej sieci radiowej flotylli obrony wybrzeża. Radiostacja przedstawiciela FOW może być również włączona do krótkofalowej sieci radiowej dowodzenia okrętami, szczególnie grupami trałowymi poszukująco - uderzeniowymi i pomocniczymi jednostkami pływającymi.

Łączność radiową z punktami obserwacyjnymi, która jest konieczna z uwagi na zadania jakie

posterunki te spełniają w ogólnym systemie obrony wybrzeża utrzymuje się poprzez SD FOW, które posiada łączność ze wszystkimi punktami obserwacyjnymi znajdującymi się w jej strefie odpowiedzialności. W tym celu sztab dywizji włącza radiostację KF do wyznaczonej sieci radiowej FOW, w której może utrzymywać ciągłą łączność radiową z punktami obserwacyjnymi, a poprzez nie pośrednio również z okrętami. Punkty obserwacyjne utrzymują łączność między sobą, dzięki czemu sztab dywizji może otrzymywać informacje z linii brzegowej całego pasa obrony dywizji.

Łączność radiową współdziałania z dowódcą bazy morskiej, jeśli taka znajduje się w rejonie obrony dywizji, organizuje się w oddzielnym kierunku radiowym.

Łączność radiowa współdziałania dywizji pomiędzy dywizyjnymi elementami ugrupowania bojowego organizuje się, tak jak w innych rodzajach działań bojowych dywizji, w sieci radiowej współdziałania dywizji oraz na falach /częstotliwościach/ dyżurnego odbioru.

Łączność radiowa powiadamiania

W celu posiadania aktualnych informacji o sytuacji powietrznej na punktach dowodzenia dywizji, przede wszystkim na SD i ZSD /PSD/ organizuje się nasłuch radiowy w następujących sieciach radiowych;

- w sieci radiowej powiadamiania korpusu obrony powietrznej kraju /KOPK/, w wypadku obrony wybrzeża morskiego na terytorium własnego kraju;

- w sieci radiowej powiadamiania PRT wojsk OPL armii, jeśli dywizja przejdzie do obrony wybrzeża w ramach armijnej operacji zaczepnej prowadzonej na nadmorskim kierunku operacyjnym.

Przekazywanie sygnałów ostrzegania do wojsk dywizji zapewnia się w sieci radiowej ostrzegania. Ponadto sygnały ostrzegania lub alarmowania przekazuje się w podstawowych sieciach radiowych dowodzenia dowódcy i sztabu dywizji.

3/ Właściwości organizacji łączności radiotelefonicznej

W obronie wybrzeża morskiego łączność radiotelefoniczną należy wykorzystywać w powiązaniu z łącznością radioliniową i przewodową. W celu zapewnienia łączności radiotelefonicznej należy wykorzystywać radiotelefony abonenckie zamontowane w wozach dowodzenia i stacjach radioliniowych oraz w aparatuwniach łączności. Za pomocą tych radiotelefonów istnieje możliwość "dowiązania się" do dowolnego węzła łączności i uzyskania łączności telefonicznej z przełożonym, podwładnymi i współdziałającymi jednostkami /sztabami/, a także "dowiązania się" do systemu łączności międzygarnizonowej przez radiotelefony garnizonowych węzłów łączności.

Łączność radiotelefoniczna winna być wykorzystywana dla potrzeb dowodzenia i współdziałania. Spełniać ona będzie również zadania w zakresie

zapewnienia łączności wewnętrznej na punktach dowodzenia, gdzie organizowane mogą być sieci radiotelefoniczne punktów dowodzenia, eksploatowane w szerokim zakresie do czasu rozwinięcia telefonicznej sieci łączności wewnętrznej.

Łączność z przełożonym i podwładnymi utrzymywana winna być w systemie abonenckim, w którym zasadniczą rolę spełniać będą radiotelefony aparatowni ruchomych węzłów łączności pułków, TSD dywizji oraz aparatowni rozwiniętych w ramach węzłów łączności SD i ZSD dywizji. Radiotelefony węzłów łączności pracować winny na z góry ustalonych numerach fal roboczych. Dla każdego radiotelefonu wydzielą się jeden numer fali roboczej. Uzyskiwanie połączeń odbywa się bezpośrednio w kanałach radiotelefonicznych, między radiotelefonami poszczególnych węzłów łączności lub też w łączach kombinowanych.

Ze względu na znaczne odległości i ograniczony zasięg radiotelefonów, trudno będzie utrzymać bezpośrednią łączność radiotelefoniczną między punktami dowodzenia dywizji oraz ze stanowiskiem dowodzenia okręgu wojskowego. Najczęściej utrzymywana ona będzie poprzez najbliższy garnizonowy węzeł łączności /GWŁ/.

W okresie organizacji obrony łączność radiotelefoniczną dowódcy dywizji z podległymi oddziałami i pododdziałami celowo jest organizować tylko w systemie abonenckim. Uzyskiwanie połączeń w tym ogniwie dowodzenia odbywać się będzie różnymi sposobami i drogami transmisyjnymi, zależnie od odległoś-

ci oraz możliwości wykorzystania telefonicznych kanałów radioliniowych i wewnętrznej łączności przewodowej.

W toku działań obronnych łączność radiotelefoniczna między dowódcą dywizji a podległymi oddziałami utrzymywana winna być w sieci radiotelefonicznej dowódcy /z możliwością wyprowadzenia na kierunek radiotelefoniczny/, za pomocą radiotelefonów wozów dowodzenia. Łączność radiotelefoniczna z podległymi sztabami może być utrzymywana drogą retranslacji poprzez radiotelefony aparatowni węzłów łączności stanowisk dowodzenia lub stacji radioliniowych. Najczęściej sposób ten stosowany będzie wówczas, gdy odległości między zainteresowanymi sztabami będą większe niż zasięg radiotelefonów. Może to mieć na przykład miejsce przy nawiązaniu łączności między dowódcą dywizji /który wraz z grupą operacyjną dowodzi z czasowo zorganizowanego PSD dywizji/ a pułkiem drugiego rzutu, znajdującym się w zasięgu radiotelefonów SD dywizji.

W warunkach gdy odległości między zainteresowanymi dowódcami /sztabami/ będą większe niż zasięg radiotelefonów, a między punktami dowodzenia zorganizowana będzie łączność radioliniowa, do nawiązania łączności radiotelefonicznej powinny być wykorzystywane telefoniczne kanały radioliniowe.

Dla łączności radiotelefonicznej z siłami flotylli obrony wybrzeża, które znajdują się na morzu, należy wykorzystywać radiotelefony garnizonowych

węzłów łączności, znajdujących się w pasie przybrzeżnym.

4/ Właściwości organizacji łączności radioliniowo-przewodowej

Zasadniczą rolę w dowodzeniu wojskami dywizji w obronie wybrzeża morskiego spełniać będą środki radioliniowe. Mogą one być wykorzystane samodzielnie lub w powiązaniu ze środkami przewodowymi i radiotelefonicznymi.

Organizacja łączności radioliniowej zależeć będzie od przyjętego ugrupowania bojowego, składu dywizji, rozmieszczenia punktów dowodzenia dywizji, podległych oddziałów i pododdziałów, a także możliwości i zakresu wykorzystania miejscowych środków i urządzeń łączności.

W obronie wybrzeża morskiego, dywizji zmechanizowanej należy zapewnić łączność radioliniową z przełożonym, oddziałami i pododdziałami pierwszego oraz drugiego rzutu dywizji, dywizjonem rakiet taktycznych oraz z flotyllą obrony wybrzeża. Ponadto należy zorganizować łączność radioliniową między punktami dowodzenia dywizji.

Łączność radioliniowa z przełożonym utrzymywana będzie każdorazowo zgodnie z zarządzeniem łączności przełożonego.

Na SD i ZSD dywizji powinna być rozwinięta stacja radioliniowa dla zapewnienia łączności z odpowiednim punktem dowodzenia okręgu wojskowego.

Przy znacznych odległościach między SD dywizji a punktem dowodzenia okręgu wojskowego, z którego realizowane będzie dowodzenie dywizją, łączność radioliniowa może być utrzymywana poprzez pomocniczy węzeł łączności okręgu wojskowego względnie przez radioliniowe stacje pośrednie.

Podobnie będzie utrzymywana łączność radioliniowa dywizji z armią, jeśli dywizja zmechanizowana przejdzie do obrony wybrzeża w ramach operacji zaczepnej armii na nadmorskim kierunku operacyjnym.

Łączność radioliniową dowódcy i sztabu dywizji z podległymi dowódcami i sztabami należy zorganizować w bezpośrednich kierunkach między SD a SD pułków i przydzielonych na okres organizacji obrony wybrzeża oddziałów i pododdziałów /jeśli dysponują stacjami radioliniowymi/. W podstawowych relacjach radioliniowych łączność radioliniowa winna być zapewniona dodatkowo z ZSD dywizji. W wypadku gdy pułk /pz, pcz/ działać będzie na oddzielnym kierunku obrony, w znacznym oddaleniu od SD dywizji, to łączność radioliniowa z tym pułkiem powinna być utrzymywana przez pomocniczy węzeł łączności lub WŁ ZSD /PSD/ dywizji. Można również organizować łączność w taki sposób, że RWŁ-1 jednego z pułków będzie spełniał zadania stacji pośredniej dla zapewnienia łączności radioliniowej z bardziej oddalonym pułkiem. Dokonać należy w takim wypadku retranslacji tylko jednego kanału telefonicznego i jednego telegraficznego.

W celu zapewnienia wymiany informacji współdziałania między pułkami należy organizować kierunki radioliniowe pomiędzy sąsiednimi pułkami, przez co uzyska się dodatkowo okrężne drogi łączności radioliniowej dla dowództwa i sztabu dywizji.

Z pułkami drugiego rzutu łączność radioliniowa winna być zapewniona na czas przebywania pułków w rejonach ześrodkowania, na okres przegrupowania z rejonu ześrodkowania na rubież do kontrataku i na czas wykonywania kontrataku.

Podczas przebywania pułków w rejonach ześrodkowania /w zależności od rozmieszczenia tych rejonów/ łączność radioliniowa z nimi może być utrzymywana ze stanowiska dowodzenia, względnie zapasowego stanowiska dowodzenia lub pomocniczego stanowiska dowodzenia, na bezpośrednich radioliniowych kierunkach.

Podczas przegrupowania pułków z rejonów ześrodkowania na rubież do kontrataku, łączność z tymi pułkami winna być utrzymywana w łączach kombinowanych /radioliniowych, radiotelefonicznych i przewodowych/ przy wykorzystaniu węzłów łączności punktów dowodzenia dywizji oraz garnizonowych węzłów łączności.

Na rubieży kontrataku łączność radioliniową należy zapewnić na bezpośrednim kierunku z najbliższego węzła łączności dywizji, tego punktu dowodzenia z którego realizowane będzie dowodzenie oddziałami biorącymi udział w kontrataku.

Z dywizjonem rakiet taktycznych łączność należy zorganizować ze stanowiska dowodzenia dywizji w bezpośrednim kierunku radioliniowym.

Łączność radioliniową między punktami dowodzenia dywizji należy zorganizować na oddzielnych kierunkach radioliniowych.

Jeżeli sztab dywizji będzie posiadał ograniczoną ilość środków radioliniowych, to w pierwszej kolejności należy organizować łączność z dywizjonem rakiet taktycznych, pułkiem broniącym się na głównym kierunku obrony oraz z oddziałami przewidzianymi do wykonania kontrataku.

Łączność środkami przewodowymi w działaniach obronnych spełniać będzie obok łączności radioliniowej zasadniczą rolę w zapewnieniu dowodzenia. Powinna ona być tak organizowana, aby z każdego punktu dowodzenia dywizji można było uzyskać łączność z przełożonym, podwładnymi, współdziałającymi dowódcami i sztabami oraz tyłami dywizji. W związku z powyższym wszystkie węzły łączności punktów dowodzenia dywizji, a także pomocnicze węzły łączności /jeśli będą organizowane/ powinny być połączone ze sobą środkami przewodowymi.

Organizując łączność przewodową dywizji w obronie wybrzeża morskiego należy dążyć do tego aby była ona wielokanałową na głównych kierunkach. Dowództwu i sztabowi dywizji oraz podległym pułkom należy przede wszystkim zapewnić wymianę informacji za pośrednictwem stacjonarnej przewodowej sieci łączności istniejącej na obszarze prowadzonych działań bojowych.

W szerokim zakresie wykorzystywana winna być międzygarnizonowa łączność przewodowa okręgu wojskowego oraz sieć telekomunikacyjna kraju. W tym celu od węzłów łączności punktów dowodzenia dywizji i podległych pułków należy budować kierunki przewodowe do najbliższych garnizonowych węzłów łączności i central telefonicznych sieci telekomunikacyjnej. Ponadto wszystkim elementom ugrupowania bojowego dywizji należy zapewnić warunki do wykorzystania abonenckich aparatów telefonicznych sieci telekomunikacyjnej ruchu publicznego znajdujących się w ich rejonach działań. Dotyczy to wykorzystania aparatów telefonicznych posterunków milicji obywatelskiej, państwowych gospodarstw rolnych, szkół, stacji i przystanków kolejowych, jak również telefonicznych punktów alarmowych lasów państwowych, alarmowych punktów telefonicznych straży pożarowej, puszek kontaktowych na szluchach telefonicznych /które mogą być specjalnie wykonane dla tych celów/.

Jeśli punkty dowodzenia oddziałów i pododdziałów dywizji będą pozostawać kilkanaście godzin na jednym i tym samym miejscu, to powinny one "dowiazywać się" do najbliższych central telefonicznych wykorzystując miejscowe abonenckie linie telefoniczne lub budując linie doprowadzeniowe za pomocą kabla polowego.

W pasie obrony dywizji zmechanizowanej istnieć będzie możliwość włączania się radiotelefonami na częstotliwości dyżurne radiotelefonów GWŁ /będących

w ich zasięgu/ i uzyskiwanie tą drogą koniecznych połączeń telefonicznych na liniach przewodowych systemu międzygarnizonowego.

W działaniach obronnych na wybrzeżu morskim należy również stosować zasadę wydzielenia łączy telefonicznych na liniach telekomunikacyjnych resortu łączności dla wyłącznych potrzeb dywizji i podległych pułków.

Dla utrzymywania łączności przewodowej z SD dywizji ze sztabem okręgu wojskowego /lub jego grupą operacyjną/ powinien być zestawiony oddzielny kierunek przewodowy. Kierunek ten winien być zestawiany przez węzeł łączności ZSD dywizji. Ponadto wskazane jest zestawienie bezpośrednich łączy telefonicznych od węzła łączności stanowiska dowodzenia dywizji do pomocniczego stanowiska dowodzenia dywizji oraz do stanowisk dowodzenia podległych pułków. W dogodnych warunkach należy również zakładać utrzymywanie łączności, na bezpośrednich kierunkach przewodowych /budowanych za pomocą polowych linii kablowych lub zestawionych na liniach stałych/ z TSD i ZSD dywizji oraz z pododdziałami i z elementami ugrupowania bojowego dywizji rozmieszczonymi w pobliżu stanowiska dowodzenia dywizji.

Łączność przewodową dywizji z flotyllą obrony wybrzeża zapewnia się w oddzielnym kierunku przewodowym. Ponadto dla potrzeb współdziałania wykorzystać należy zorganizowaną łączność przewodową punktów obserwacyjnych, które zazwyczaj będą posiadać połączenia przewodowe z:

- dowództwem rejonu obserwacji i łączności;
- sąsiednimi punktami obserwacyjnymi;
- współdziałającą strażnicą WOP;
- najbliższą BAS;
- komendą portu wojennego;
- innymi jednostkami marynarki wojennej i instytucjami wojskowymi oraz cywilnymi.

Jeśli dywizja zmechanizowana przejdzie do obrony wybrzeża morskiego w ramach prowadzonej przez armię operacji zaczepnej na nadmorskim kierunku operacyjnym, to łączność przewodowa z armią utrzymywana będzie na kierunku przewodowym /polowym/, budowanym siłami i środkami armii.

Łączność przewodowa sztabu dywizji z elementami ugrupowania bojowego dywizji, oparta będzie na liniach przewodowych budowanych polowym kablem.

5. Właściwości łączności poczty polowej

Poczta polowa w systemie łączności dywizji spełniać będzie ważną rolę, na równi z technicznymi środkami łączności. Jej rola wzrastać będzie szczególnie podczas przerw w łączności przewodowej i radioliniiowej oraz w wypadku ograniczonego wykorzystania łączności radiowej.

Wymiana przesyłek między dywizją a punktami dowodzenia przełożonego realizowana będzie zgodnie z zarządzeniem łączności, najczęściej na kierunkach, za pomocą lotnictwa łącznikowego. Z podległymi oddziałami i pododdziałami może być organizowana na kierunkach i sposobem marszrut okrężnych.

Dostarczanie poczty tajnej i jawnej do sztabów podległych i współdziałających oddziałów i pododdziałów należy organizować przez wojskową stację pocztową SD dywizji w następujący sposób:

- ze stanowiska dowodzenia dywizji do stanowisk dowodzenia oddziałów pierwszego rzutu z reguły na kierunkach siłami i środkami lądowymi /samochodami i motocyklami/ stacji pocztowej oraz śmigłowcami;

- ze stanowiska dowodzenia do tyłowego stanowiska dowodzenia dywizji, pułków drugiego rzutu /odvodu/ oraz innych elementów ugrupowania bojowego dywizji - drogami okrężnymi, siłami i środkami WSP stanowiska dowodzenia dywizji;

- ze stanowiska dowodzenia dywizji do stanowisk dowodzenia współdziałających oddziałów i pododdziałów - na kierunkach, siłami i środkami organów poczty polowej dywizji i współdziałających oddziałów.

6. Ogólne dane o organizacji systemu obserwacji i łączności Marynarki Wojennej

W skład systemu obserwacji i łączności marynarki wojennej wchodzi:

- punkty obserwacyjne /PO/;
- posterunki redowe /PR/ rozlokowane przy wejściu do portów lub basenów morskich i przeznaczone do regulacji ruchu okrętów;
- rejony obserwacji i łączności /ROiŁ/;

- bojowe centrum informacyjne flotylli obrony wybrzeża /BCI/;

- bojowe centrum informacyjne marynarki wojennej /BCI/.

Punkty obserwacyjne pod względem wyposażenia dzielą się na:

- punkty obserwacji wzrokowej i łączności /POWiŁ/;

- punkty obserwacji technicznej i łączności /POTiŁ/;

- punkty obserwacji wzrokowo-technicznej i łączności /POWTiŁ/;

- ruchome punkty obserwacji technicznej i łączności /RPOTiŁ/.

Zadania punktów obserwacyjnych:

- wykrywanie, obserwacja i rozpoznanie wszystkich obiektów i zjawisk na morzu i w powietrzu w zasięgu widzialności wzrokowej i radiolokacyjnej, a także na lądzie w zasięgu widzialności wzrokowej;

- prowadzenie pomiarów promieniotwórczych i określenie parametrów wybuchów jądrowych;

- prowadzenie obserwacji hydrometeorologicznej;

- utrzymywanie łączności środkami wzrokowymi i radiowymi UKF z okrętami znajdującymi się w strefie zasięgu tych środków;

- przekazywanie wstępnych danych o celach do BAS;

- współdziałanie ze strażnicami WOP;
- meldowanie o wynikach działalności do odpowiednich bojowych centrów informacyjnych.

Zadania posterunków redowych /punktów obserwacyjnych wykonujących zadania posterunków redowych/:

- regulowanie ruchu okrętów /pływających jednostek pomocniczych/ w portach i na redach portów;
- prowadzenie obserwacji basenów i red;
- prowadzenie wzrokowej obserwacji powietrza;
- utrzymanie łączności wzrokowej i radiowej /za pomocą środków UKF/ z okrętami znajdującymi się w ich zasięgu;
- prowadzenie obserwacji przeciwminowej.

Zadania rejonów obserwacji i łączności

W skład rejonu obserwacji i łączności wchodzi:

- bojowe centrum informacyjne FOW;
- punkty obserwacyjne /POWTiŁ, POTiŁ, POWiŁ, PROTiŁ, PR/.

Do zadań rejonu obserwacji i łączności należą:

- zapewnienie dowództwu i sztabowi flotylli obrony wybrzeża ciągłej i czujnej obserwacji technicznej i wzrokowej w strefie przybrzeżnej flotylli obrony wybrzeża niezależnie od warunków hydrometeorologicznych;
- utrzymanie łączności wzrokowej i radiowej /UKF/ z okrętami.

Zadania bojowego centrum informacyjnego /BCI/ FOW:

BCI flotylli obrony wybrzeża jest organem dyżurnego operacyjnego flotylli obrony wybrzeża do kierowania systemem obserwacji w przybrzeżnej strefie operacyjnej danej flotylli i jednocześnie stanowiskiem dowodzenia dowódcy rejonu obserwacji i łączności.

Do jego zadań należy:

- kierowanie działalnością bojową punktów obserwacyjnych;

- zbieranie meldunków od punktów obserwacyjnych;

- prowadzenie nasłuchu w sieciach radiowych powiadamiania o sytuacji powietrznej;

- zapewnienie nadawania i odbioru sygnałów na okręty;

- współdziałanie w zakresie informacji z bojowymi centrami informacyjnymi sąsiadujących flotylli.

Organizacja systemu obserwacji i łączności

Dla wykonywania zadań bojowych na punkcie obserwacyjnym organizuje się następujące stanowiska bojowe /SB/:

- SB-1 - stanowisko bojowe obserwacji technicznej /przekazywanie danych i zapewnienie łączności radiowej UKF/;

- SB-2 - stanowisko bojowe obserwacji i łączności wzrokowej;

- SB-3 - stanowisko bojowe łączności radiowej KF;

- SB-4 - stanowisko bojowe źródeł zasilania.

Stanowiskiem dowodzenia punktu obserwacyjnego /SD PO/ nazywa się miejsce, z którego dowódca PO:

- dowodzi podległymi stanowiskami bojowymi;
- kieruje współdziałaniem z innymi stanowiskami bojowymi i innymi punktami obserwacyjnymi, strażnicami WOP, lub współdziałającymi jednostkami /BAS, okręty/;

- utrzymuje łączność z bezpośrednim przełożonym.

Stanowiskiem dowodzenia PO jest SB-1. Zapasowym stanowiskiem dowodzenia PO /ZSD PO/ jest SB-2.

W organizacji bojowej, PO podlega bojowemu centrum informacyjnemu flotylli obrony wybrzeża, które jest jednocześnie stanowiskiem dowodzenia dowódcy rejonu obserwacji i łączności.

Łączność punktu obserwacyjnego

Dla zapewnienia bojowej i codziennej działalności na punkcie obserwacyjnym organizuje się łączność radiowo-przewodową i wzrokową.

Łączność radiową organizuje się na falach krótkich i ultrakrótkich. Łączność radiową KF utrzymuje się z BCI flotylli obrony wybrzeża, natomiast łączność radiową UKF utrzymuje się z sąsiednimi punktami obserwacyjnymi, okrętami w morzu /w zasięgu radiostacji/ oraz samolotami w powietrzu.

Radiostację KF włącza się do pracy w wypadku utraty łączności przewodowej oraz w seansach.

Radiostację UKF włącza się do pracy w razie pojawienia się w zasięgu punktu obserwacyjnego okrętów marynarki wojennej, utraty łączności przewodowej z sąsiednimi punktami obserwacyjnymi i na rozkaz BCI.

Łączność przewodową na punkcie obserwacyjnym organizuje się w systemie bojowym, garnizonowym i wewnętrznym. W systemie bojowym, punkt obserwacyjny utrzymuje bezpośrednią, głośnomówiącą łączność z BCI flotyli obrony wybrzeża. Łączność ta służy wyłącznie do przekazywania meldunków o wynikach działalności PO i dowodzenia nim.

Łączność wzrokowa w czasie dobrej widzialności stanowi zasadniczy środek łączności z okrętami znajdującymi się na morzu. Do łączności tej wykorzystuje się: chorągiewki semaforowe, flagi sygnałowe, reflektory, rakiety, migacze, szczytówki.

OPRACOWAŁ

/-/ płk dr Henryk PIEKARSKI

Wykonano w 100 egz

Egz. nr 1-100 B.Gł.OZS

Wyk. płk Piekarski

Druk S.Cz.

Nr ks. 0608/01733/WW

Kor.H.S.

